
DYRKNINGSVEJLEDNING**Hvene** (Agróstis stolonífera = **Krybhvene** og A. ténuis = **Alm. hvene**)

VÆKSTFORM

Hvene findes i mange typer. Der dyrkes to typer i Danmark, krybende hvene og alm. hvene. Begge er flerårige. Alm. hvene kaldes også for fioringræs. Krybhvene er et løst tueformet græs med lange overjordiske udløbere, og den findes naturligt på fugtige og næringsrige jorder. Alm. hvene er også et løst tueformet græs og den kan have korte underjordiske og i mindre grad overjordiske udløbere. Alm. hvene findes naturligt på jord, som er mere tør.

Hvene anvendes i plænegræsblandinger. Alm. hvene er ideel til golfgreens i blanding med rødsvingel uden udløbere. Krybende hvene er den græsart, som tåler den tætteste klipning.

JORDBUND

Hvene bør dyrkes på veldrænedede ler- og lermuldede jorder.

UDLÆGSMÅDE

Hvene kan udlægges på flere forskellige måder:

1. Ved udlæg i vårsæd anvendes en kort stivstrået bygsort, hvor udsædsmængden reduceres til 250- 300 planter pr. m². Dæksæden gødes moderat.
2. Udlæg i renbestand. Hvene sås før den 20. august
3. Udlæg om foråret med hvidkløver i vårbyg. Hvidkløver høstes året efter udlæg, og hvenen 2. år efter udlæg.

SÅNING

Der anvendes 1,5 - 3 kg pr. ha afhængig af såbedets kvalitet. En sådybde på 1 - 1,5 cm tilstræbes. Tusindkornsvægten er lille, ca. 0,1 g. Det kan være en fordel at så med

løftede såtrakte og dække frøet med efterharven - eventuelt med efterfølgende tromling.

BEHANDLING**Udlæg i vårsæd**

Ved kornhøst må tilstræbes et lille spild for at undgå fremspiring af spildkornplanter, som kan være til stor gene for udlægget. Afsæt kort stub og fjern dæksædshalm hurtigst muligt. Eventuel lang stub og spildkorn skal afpudses for at give hvenen de bedste udviklingsbetingelser. Snitning af dæksædshalmen på udlægget vil reducere frøudbyttet.

2.-3. års marker

En god jævn afbrænding af alt vissent stængel- og bladmateriale giver normalt et godt resultat, men sørg for en god fordeling af halmen og undgå "brandsår". Alternativt kan halmen fjernes og genvæksten afpudses. Der er også gode erfaringer med afgræsning med får indtil hen i november.

GØDSKNING**Efterår**

Udlæg gødes sidst i september med 50 kg N pr. ha.

Ved udlæg uden dæksæd i august tilføres forud for såning 30-45 kg N. pr. ha.

Forår

Der gødes ved begyndende vækst i marts måned med 55 kg N pr. ha.

Plantedirektoratets kvælstofnormer for 2008/2009: Se dyrkningskalender bagerst i dyrkningsvejledningen.

Af fosfor og kali bør der være henholdsvis 20 kg P og 50 kg K til rådighed pr. ha til afgrøden. Svovl tilføres om foråret i mængder på 15-20 kg S pr. ha.

UKRUDT

Generelt

Enårig rapgræs er et ukrudtsgræs, som ofte vil findes i marken inden hvene breder sig tilstrækkeligt. Mod enårig rapgræs og alm. rapgræs, samt ukrudt i øvrigt er det muligt at anvende Reglone. Den bedste effekt af Reglone opnås, når den udsprøjtes i december - januar, når græsset er gået af vækst efter nattefrost. Der anvendes 2,0 l Reglone + 0,1% Lissapol Bio pr. ha på en for årstiden lys dag.

Lige som enårig og alm. rapgræs er vindaks vanskelig at frarensse hvene, så marken bør være fri for denne art inden udlæg.

Af tokimbladet ukrudt er især fuglegræs, hønsetarm, ærenpris, hyrdetaske, skræppe og skive- og lugtløs kamille vanskelige at frarensse.

Udlæg i vårsæd

Express er godkendt til korn med udlæg med 1 tablet pr. ha. Express har bred effekt på mange ukrudtsarter, som f.eks. fuglegræs og kamille. Express kan evt. kombineres med DFF.

Oxitril kan anvendes fra ukrudtets kimbladstadium. Doseringen af Oxitril er meget afhængig af ukrudtets størrelse. Ved anvendelse af Oxitril må der maksimalt anvendes 1 l/ha pr. gang.

Starane 180 S kan anvendes sammen med Oxitril. I en dosering op til 0,7 l/ha. Starane anvendes specielt mod burrenerre, pileurt og hanekro.

DFF kan anvendes sammen med Oxitril i en dosering fra 0,07-0,1 l/ha DFF. DFF anvendes især mod agerstedmoder, ærenpris og tvetand. DFF har en off-label godkendelse til brug i græsfrø og korn med udlæg.

Primus kan anvendes i en dosering fra 0,05 - 0,075 i vårbyg med udlæg. Primus kan i kombination med DFF give en meget bred ukrudtseffekt.

Ved de tidlige behandlinger er det vigtigt at være opmærksom på nyfremspiring af ukrudt, og følge op hvis nødvendigt.

I vårbyggens stadium 30-39 kan anvendes 1,33 l/ha **MCPA** mod tidsler, agerpadderok og korsblomstret ukrudt.

Efterår

Ved udlæg i renbestand er det vigtigt at bekæmpe ukrudtet, mens det er småt. Der anvendes Oxitril, og der sprøjtes 1. gang på ukrudtets kimbladstadium. Der følges op med Oxitril senere, hvis nødvendigt.

Efter behov kan suppleres med DFF, som er off-label godkendt med 0,07-0,15 l/ha om efteråret efter høst af dæksæd.

I efteråret efter høst af dæksæd er der ingen godkendte bekæmpelsesmuligheder mod tokimbladet ukrudt i hvene.

Forår i frøavlsåret

I 1. års marker udlagt i dæksæd kan anvendes 2,5 l/ha Ariane FG. Ved behandling med Ariane FG, skal temperaturen være over 10-12 grader, og der må ikke være udsigt til nattefrost. Mod ærenpris, tvetand og agerstedmoder kan tilsættes fra 0,05 - 0,15 l/ha DFF.

Primus er ikke godkendt til hvene.

Skræpper, tidsler og andet rodukrudt kan bekæmpes med MCPA. Det er tilladt at anvende 0,7 l/ha i 1. års marker. I 2. og 3. års marker må anvendes op til 1,33 l/ha. Vær specielt opmærksom på skræpper, da der gælder særlige regler for indhold af skræppefrø i renvaren.

I marker udlagt i renbestand er der ikke mulighed for at anvende hormoner, så her kan anvendes Oxitril, DFF eller Starane 180 S.

SYGDOMME / SKADEDYR

Hvene angribes normalt ikke af sygdomme og skadedyr. Ved udlæg i renbestand kan angreb af fritfluer forekomme. Bekæmpelse foretages med Karate, når græsset har 1-2 blade. Om foråret kan forekomme meldug og rust.

HØST

Hvene modner sidst fra midten af juli. Modningen kendetegnes ved, at afgrøden begynder at drysse. Når dette tidspunkt indtræffer, er afgrøden klar til skårlægning. Afgrøden er tvemoden og spildsom. Derfor bør arealet følges nøje omkring høsttidspunktet. Skårlægning foretages med slåmaskine. Efter en vejringstid på 10-12 dage kan afgrøden tærskes. Det er en forudsætning, at den er tør og godt gennemvejret for at få en tilfredsstillende tærskning og dermed undgå stort spild. Anvendelse af et pickup skærebord ved tærskning af hvene kan være en stor fordel. Da frøet er meget småt, skal mejetærskeren være helt tæt.

GRUNDINDSTILLING AF

MEJETÆRSKEREN

Cylinderens periferihastighed: 25-30 m/sek.

(Cylinderhastighed: 1000-1100 omdr./min.)

Broafstand: Fortil ca. 10 mm

Bagtil ca. 3 mm

Øverste sold: Lamelåbning 12 mm

Nederste sold: Lamelåbning 14 mm

Luftmængde: Lille - laveste hastighed på blæseren

Luftretning: Øverste vindleder: Øverste vindleder stilles mod emte-soldets midterste-forreste del.

Nederste vindleder:

Nederste vindleder stilles i midterstilling.

UDBYTTE

Det gennemsnitlige udbytte for høstårene 1997-2006 er på 426 kg pr. ha, men udbytter på 600-700 kg pr. ha er ikke ualmindelige.

1 m³ råvare med en renhedsprocent på 70 vejer ca. 250 kg.

DYRKNINGSKALENDER

Udlægsareal

April

Udlæg i dæksæd

1,5-3 kg udsæd/max. 1 cm sådybde.
Evt. såning med løftede såtrakte og nedharvning med efterharven, efterfulgt af tromling.

Maj

Sprøjtning i dæksæd

Oxitril, Starane, Express, DFF og Primus kan anvendes.

Aug.

Udlæg i renbestand

Aug.

Høst af dæksæd

Afsæt kort stub. Undgå spild. Halm fjernes straks.

Aug./
sept.

Skadedyr

Ved varsling af fritfluernes flyvning sprøjtes med et Karate, hvis græsset har 1-2 blade.

Aug./
sept.

Ukrudtsbekæmpelse

Ved udlæg i renbestand bekæmpes ukrudt med Oxitril.

Sept.

Afpudsning

Spildkornsstriber afpudses.

Sept.

Gødskning

Udlæg gødes med 50 kg/ha.

Dec/jan.

Vintersprøjtning

Reglone + Lissapol

Frøareal

Marts

Gødskning

Der gødes med 55 kg N/ha

Kvælstofnorm 2008/2009:

103 kg N pr ha.

April

Ukrudt

Ariane FG i marker udlagt i byg. Evt. tilsat DFF.
Oxitril marker udlagt i renbestand. Evt. tilsat DFF.

Juli

Skårlægning

Når frøene begynder at drysse.

Juli

Høst

Efter 10-12 dage på skår kan frøet tærskes, når skåret er tørt og gennemvejret.

Sept/nov.

Afgræsning eller afpudsning efter behov.

20. september 2008

Hovedkontor: Ny Østergade 9, 4000 Roskilde, tlf. 46 33 03 00, fax 46 32 08 30, websted: www.dlf.dk

Jylland-Randers: Tlf. 87 11 41 40 Fax 87 11 41 41
Jylland-Hedensted: Tlf. 75 89 00 88 Fax 75 89 02 47
Fyn-Odense: Tlf. 66 17 02 30 Fax 66 17 22 51

Sjælland-Benløse: Tlf. 57 67 29 87 Fax 57 67 20 50
Lolland-F.-Nr. Alslev: Tlf. 54 43 43 81 Fax 54 43 43 69
Bornholm-Aakirkeby: Tlf. 56 97 43 35 Fax 56 97 43 25
